

การรับรู้ภาพของครอบครัวผ่านละครโทรทัศน์

นางสาวสุณิสา จันทร์บูรณ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-346-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PERCEPTION OF FAMILY LIFE THROUGH TELEVISION SOAP OPERA

Miss Sunisa Chantarabul

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Mass Communications

Graduate School

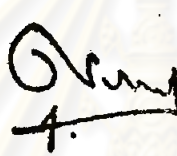
Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-636-346-8

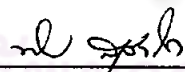
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การรับรู้ภาพของครอบครัวผ่านละครโทรทัศน์
โดย นางสาวสุณิสา จันทร์บุญ
ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นพ.ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

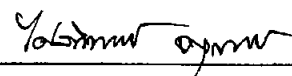
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน สุชาติ)

อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ)

กรรมการ
(อาจารย์ไศลทิพย์ จารุมณี)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ผู้ศึกษา จันทบูรณ์ : การรับรู้ภาพของครอบครัวผ่านละครโทรทัศน์ (PERCEPTION OF FAMILY LIFE THROUGH TELEVISION SOAP OPERA) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร. กาญจนา แก้วเทพ. 194 หน้า. ISBN 974-636-346-8.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการรับรู้ภาพของครอบครัวผ่านละครโทรทัศน์ โดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์การรับรู้ การตีความและการเชื่อมโยงภาษาของครอบครัวผ่านละครโทรทัศน์ในมุมมองโดยรวม และเปรียบเทียบความหมายภาพของครอบครัวจากการเข้ารหัสของผู้ส่งสาร กับการถอดรหัสของผู้รับสาร ผ่านละครโทรทัศน์เรื่อง "ทอฝันกับมาวิน " โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 30 ท่าน

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การรับรู้ภาพของครอบครัวผ่านละครโทรทัศน์ ส่วนใหญ่ เป็นครอบครัว และครอบครัวเดี่ยว มีปัญหา 3 ชนิดที่พบจากภาพของครอบครัวในละครโทรทัศน์ คือ ปัญหาระหว่างสามี - ภรรยา ปัญหาระหว่างพ่อ-แม่-ลูก และปัญหาระหว่างเครือญาติ และบุคคลอื่น โดยกลุ่มตัวอย่าง จะมีการรับรู้ปัญหาระหว่างพ่อ-แม่-ลูก มากที่สุด

ผู้รับสารสามารถถอดรหัสความหมายภาพของครอบครัวในละครโทรทัศน์ ได้ตรงกับการเข้ารหัสความหมายของผู้ส่งสาร เนื่องจากเรื่องครอบครัวเป็นประสบการณ์จริงที่มนุษย์ทุกคนต้องเคยประสบ นอกจากนั้นแล้วยังได้รับประสบการณ์ทางอ้อมจากภาพครอบครัวที่หลากหลายในละครโทรทัศน์ด้วย จึงทำให้รับรู้ความหมายภาพของครอบครัวได้ไม่ยาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต จันทบูรณ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C850681: MAJOR MASS COMMUNICATION
KEY WORD: FAMILY LIFE / SOAP OPERA

SUNISA CHANTARABUL : PERCEPTION OF FAMILY LIFE THROUGH TELEVISION SOAP OPERA. THESIS ADVISOR : ASSOS. PROF. KANJANA KAEWTRAP, Ph.D. 194pp. ISBN 974-636-346-8.

This research was aimed at investigating the perception of family television soap opera. Its focus was on an analysis of perception, interpretation and construction of family life through television soap opera in general and comparing the meanings of family life between the encoding process of sender and the decoding process of audiences through television soap opera named "Torfun Kub Marwin" through depth interview of 30 audiences.

Results demonstrated that unwarmed family and nuclear family was found most. The problems found from family life through television soap opera were divided into 3 issues which were the problems of the relationship between husband and wife, the relationship between father, mother and children and the relationship between cousins and other persons. The problem of the relationship between father, mother and children was found most.

Results from the meaning comparison of "family life" indicated that the encoding process of senders and the decoding process of receivers were the same because human had direct experience about "family life" from their family and indirect experience from various family life through television soap opera. Then it wasn't hard to perceive the "family life" through television soap opera.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... การสื่อสารมวลชน

ลายมือชื่อนิสิต..... สุนิสา จันทร์นวล⁶

สาขาวิชา..... การสื่อสารมวลชน

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *JK*

ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงด้วยดีด้วยความกรุณาและช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ
รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา
แนะนำ และกำลังใจมากมาย ตลอดการทำวิทยานิพนธ์ด้วยความเสียสละเวลาอันมีค่าของท่าน
รองศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน สุชาติ ซึ่งกรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ
อาจารย์ไศลทิพย์ จารุกุมิ กรรมการ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนให้กำลังใจ ใน
การทำวิจัยครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ได้รับความกรุณาและความร่วมมือจาก
คุณถกลเกียรติ วีรวรรณ ประธานกรรมการบริษัท เอ็กแซ็กท์ จำกัด คุณจิระวิทย์ สมบัติศิริ
ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ และกลุ่มตัวอย่าง 30 ท่าน ซึ่งได้ให้ข้อมูล และรายละเอียดต่าง ๆ ที่เป็น
ประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือ

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณสำหรับกำลังใจ และความห่วงใยที่จริงใจของเพื่อน ๆ
เทคนิคการแพทย์ และเพื่อน ๆ ภาควิชาสื่อสารมวลชนทุกท่าน และที่สำคัญที่สุด ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้โอกาสลูกได้เรียนในระดับปริญญาโท และเป็นกำลังใจให้ลูกคนนี้
ตลอดเวลา

สุนิสา จันทร์บูรณ์
เมษายน 2540

ศูนย์วิทยุโทรทัศน์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญรูปภาพ.....	ญ
บทที่ 1	
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำวิจัย.....	9
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ข้อสันนิษฐาน.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	10
นิยามศัพท์.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
บทที่ 2	
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
แนวคิดเรื่องการเลือกสรรในการรับสาร.....	14
แนวคิดเรื่องการนำตัวเองเข้าไปมีส่วนร่วม กับเหตุการณ์ หรือการเลียนแบบทาง จิตใจ (Identification).....	18
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบครอบครัว.....	19
ทฤษฎีดุลยภาพของนิวคอมม์.....	27
แนวคิดเรื่องกระบวนการเข้ารหัสและ กระบวนการถอดรหัส.....	32

	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
	แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
	ตัวแปรและเกณฑ์ในการวิเคราะห์.....	49
	การนำเสนอข้อมูล.....	52
บทที่ 4	การศึกษาภาพของครอบครัวผ่านละครโทรทัศน์.....	54
บทที่ 5	ละครโทรทัศน์ที่นำเสนอภาพของครอบครัวเรื่อง ทอฝันกับมาวิน.....	88
บทที่ 6	สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	149
	รายการอ้างอิง.....	173
	ภาคผนวก.....	178
	ประวัติผู้เขียน.....	194

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางแสดงความหมายภาพของครอบครัวมาวิน จากทัศนะของผู้ส่งสาร.....	99
2. ตารางแสดงความหมายภาพของครอบครัวแบงก์ จากทัศนะของผู้ส่งสาร.....	100
3. ตารางแสดงความหมายภาพของครอบครัวทอฝัน จากทัศนะของผู้ส่งสาร.....	102
4. ตารางแสดงความหมายภาพของครอบครัวนอต จากทัศนะของผู้ส่งสาร.....	103
5. ตารางแสดงความหมายภาพของครอบครัวมาวิน จากทัศนะของผู้รับสาร.....	121
6. ตารางแสดงความหมายภาพของครอบครัวแบงก์ จากทัศนะของผู้รับสาร.....	130
7. ตารางแสดงความหมายภาพของครอบครัวทอฝัน จากทัศนะของผู้รับสาร.....	134
8. ตารางแสดงความหมายภาพของครอบครัวนอต จากทัศนะของผู้รับสาร.....	139
9. ตารางแสดงการเปรียบเทียบความหมายภาพของครอบครัวมาวิน ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร.....	142
10. ตารางแสดงการเปรียบเทียบความหมายภาพของครอบครัวแบงก์ ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร.....	144
11. ตารางแสดงการเปรียบเทียบความหมายภาพของครอบครัวทอฝัน ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร.....	145
12. ตารางแสดงการเปรียบเทียบความหมายภาพของครอบครัวนอต ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร.....	146

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่	หน้า
1. แบบจำลองทฤษฎีดุลยภาพของนิเวศนิยม.....	28
2. แบบจำลองทฤษฎีดุลยภาพของนิเวศนิยม แบบ Balance แบบที่ 1.....	30
3. แบบจำลองทฤษฎีดุลยภาพของนิเวศนิยม แบบ Imbalance แบบที่ 1.....	30
4. แบบจำลองทฤษฎีดุลยภาพของนิเวศนิยม แบบ Balance แบบที่ 2.....	31
5. แบบจำลองทฤษฎีดุลยภาพของนิเวศนิยม แบบ Imbalance แบบที่ 2.....	31
6. แบบจำลองทฤษฎีดุลยภาพของนิเวศนิยม แบบ Balance แบบที่ 3.....	31
7. แบบจำลองทฤษฎีดุลยภาพของนิเวศนิยม แบบ Imbalance แบบที่ 3.....	31
8. การประยุกต์ใช้ทฤษฎีดุลยภาพของนิเวศนิยม ในกรณี ความขัดแย้งในครอบครัวมาวิน แบบที่ 1.....	50
9. การประยุกต์ใช้ทฤษฎีดุลยภาพของนิเวศนิยม ในกรณี ความขัดแย้งในครอบครัวมาวิน แบบที่ 2.....	50
10. การประยุกต์ใช้ทฤษฎีดุลยภาพของนิเวศนิยม ในกรณี ความขัดแย้งในครอบครัวแบงก์ แบบที่ 1.....	51
11. การประยุกต์ใช้ทฤษฎีดุลยภาพของนิเวศนิยม ในกรณี ความขัดแย้งในครอบครัวแบงก์ แบบที่ 2.....	51
12. เพื่อการรายงานผล โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีดุลยภาพของนิเวศนิยม ในกรณีความขัดแย้งในครอบครัวมาวิน แบบที่ 1.....	107
13. เพื่อการรายงานผลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีดุลยภาพของนิเวศนิยม ในกรณีความขัดแย้งในครอบครัวมาวิน แบบที่ 2.....	107
14. เพื่อการรายงานผลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีดุลยภาพของนิเวศนิยม ในกรณีความขัดแย้งในครอบครัวแบงก์ แบบที่ 1.....	110
15. เพื่อการรายงานผลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีดุลยภาพของนิเวศนิยม ในกรณีความขัดแย้งในครอบครัวแบงก์ แบบที่ 2.....	110